

การสืบค้นและพัฒนาฐานข้อมูลอารยธรรม โขง-สาละวิน ด้านภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อและประเพณี

สุพัตรา จิรันทนาภรณ์¹

บทนำ

ลุ่มน้ำโขง-สาละวิน เป็นพื้นที่ที่เป็นบ่อเกิดของสรรพสิ่งที่มีชีวิตทั้งมวลซึ่งเจริญเติบโตและสัมพันธ์กันในลักษณะของวิวัฒนาการต่อเนื่องบนพื้นฐานปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีพในชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นหลักอันได้แก่ ปัจจัย 4 ด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคและเครื่องนุ่งห่ม จนสามารถสร้างสรรค์เป็นมรดกที่เป็นวัฒนธรรมและอารยธรรมสืบต่อและคงอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) สนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินนโยบาย การพัฒนาระบบฐานข้อมูล ข้อมูลปริทรรศน์ในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวางแผนและตอบสนองต่อการพัฒนาพื้นที่ที่หน่วยงานนั้น ๆ รับผิดชอบอยู่ สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร มีเป้าหมายหลักที่จะสนองตอบนโยบายของรัฐดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการรวบรวม สืบค้นข้อมูล วิจัย พัฒนาฐานข้อมูลและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับอารยธรรมของพื้นที่ลุ่มน้ำโขง-สาละวิน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา วิถีชีวิต คุณค่าทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์อันสำคัญยิ่งต่อการศึกษาเรียนรู้ข้อมูลเหล่านี้ยังขาดการสืบค้น จัดเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบที่เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ จากเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงเป็นที่มาของการดำเนินโครงการสืบค้นข้อมูลและพัฒนาฐานข้อมูลอารยธรรมโขง-สาละวิน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้นในระยะยาวแบบยั่งยืน และอำนวยความสะดวกต่อหน่วยงานต่าง ๆ และผู้สนใจทั่วไป

โครงการสืบค้นข้อมูลและพัฒนาฐานข้อมูลด้านภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อและประเพณี เป็นโครงการย่อยโครงการหนึ่งในแผนงานสืบค้นข้อมูลและพัฒนาฐานข้อมูลอารยธรรมโขง-สาละวิน ที่มุ่งสืบค้น รวบรวมข้อมูล จัดทำฐานข้อมูลด้านวัฒนธรรมที่สืบทอดผ่านภาษา วัฒนธรรม

ด้านศิลปะการแสดง ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ดาราศาสตร์และโหราศาสตร์ รวมทั้งกิจกรรมการบันเทิงต่าง ๆ ของท้องถิ่น โดยจำกัดข้อมูลเบื้องต้นในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อจัดทำข้อมูลเชื่อมโยงกับโครงการย่อยอื่น ๆ ในลักษณะบูรณาการ จุดประสงค์หลักของโครงการนี้เพื่อสืบค้น รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมผ่านภาษา ศิลปะการแสดงและดนตรี ความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ เพื่อจัดระบบข้อมูล ฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เป็นแหล่งค้นคว้าและศึกษาข้อมูลของบุคลากรและนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร หน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ นักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป ทั้งนี้มีขอบเขตรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 วัฒนธรรมมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา

กลุ่มที่ 2 วัฒนธรรมศิลปะการแสดงท้องถิ่นและพิธีกรรม ดนตรี บทร้อง

กลุ่มที่ 3 ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม กิจกรรมบันเทิง

กลุ่มที่ 4 ความเชื่อต่าง ๆ ดาราศาสตร์และโหราศาสตร์

กลุ่มที่ 5 ข้อมูลวัฒนธรรมด้านศาสนา

จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร กำหนดพื้นที่ภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลในแต่ละด้านที่โดดเด่นในหัวข้อละหนึ่งพื้นที่ ตรวจสอบและจัดระบบข้อมูล บันทึกข้อมูลจากการเก็บรวบรวมลงในฐานข้อมูลสารสนเทศทดสอบระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ จัดทำรูปแบบข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ

วิธีดำเนินการ

1. สืบค้นข้อมูลวิทยานิพนธ์วิจัยจากสถาบันอุดมศึกษา ศูนย์วัฒนธรรมและข้อมูลประจำจังหวัด

¹รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาและคตินวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. จัดระบบข้อมูลในแต่ละหัวข้อ ประกอบด้วย ผู้ศึกษา
ปีแสดงผลงาน สถาบัน ลักษณะประเภทงานและเนื้อหา
ข้อมูลในรูปแบบไฟล์เอกสาร

3. คัดสรรข้อมูลหลักที่เป็นที่รู้จักในแต่ละหัวข้อ
จำแนกข้อมูลที่สำคัญในการลงพื้นที่และข้อมูลที่จัดระบบ
จากเอกสาร เก็บข้อมูลภาคสนามโดยคัดเลือกพื้นที่ที่อุดม
สมบูรณ์ด้วยความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านและผู้ให้ข้อมูลยัง
คงรักษาวัฒนธรรมส่วนใหญ่ไว้ได้ ตัวอย่าง วรรณกรรมมุข
ปาฐะ เช่น นิทาน คัดสรรข้อมูลนิทานที่เป็นที่รู้จักของพื้นที่
ส่วนใหญ่ จำนวน 10 เรื่อง เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากภาคสนาม
และบันทึกข้อมูลแสดงความแตกต่างของภาษาที่ใช้และ
เกร็ดเล็กน้อยที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ที่เป็นข้อมูล
ตัวอย่างในการนำเสนอ หรือศิลปะการแสดงที่โดดเด่นของ
แต่ละพื้นที่ เป็นต้น

4. ข้อมูลที่จำแนกและคัดสรรแล้วนำเข้าระบบฐาน
ข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลในแผนงานวิจัย
ใหญ่และทดสอบระบบฐานข้อมูล

5. จัดทำรายงานข้อมูลทั้งหมดเป็นรูปเล่มไม่ต่ำกว่า 50
เล่ม และซีดี ไม่ต่ำกว่า 100 แผ่น

6. เผยแพร่ข้อมูลไปยังสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ
หอสมุดและศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในเขตภาคเหนือ
ตอนล่าง

ขอบเขตการดำเนินงาน

1. พื้นที่ในการเก็บข้อมูลภาคสนามคัดเลือกจากพื้นที่
ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในการศึกษาหัวข้อละ
หนึ่งพื้นที่ เช่น บทร้อง ศิลปะการแสดงท้องถิ่น พิธีกรรม
ดนตรี การแสดงท้องถิ่นและวัฒนธรรมมุขปาฐะผ่านภาษา
ใน 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

2. พื้นที่ที่เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์
ทางวัฒนธรรมเฉพาะท้องถิ่น เช่น การรำเอ็งคอน ไทโซ่ง
อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นต้น

ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการดำเนินงานที่คาดว่าจะได้รับ

ผลสำเร็จของโครงการ ผลสำเร็จเบื้องต้น (Preliminary
results) ในระดับหนึ่งที่จะออกมาเป็นรูปธรรม พิจารณาจาก
ดัชนีชี้วัด เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่หน่วยราชการในท้องถิ่นนำผลการวิจัยไป
ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาจัดการกับองค์กรในท้องถิ่นไม่ต่ำ
กว่า 1,000 คน

2. อาจารย์ นักการศึกษา และนักศึกษา นำผลการวิจัยไป
ใช้ประโยชน์ในการศึกษาการจัดการศึกษาไม่ต่ำกว่า 1,000 คน

3. ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดรวมแล้วมีไม่ต่ำกว่า 100
ข้อมูล

4. ได้ระบบสารสนเทศข้อมูลอารยธรรม โงะ – สาละวิน

5. ได้ฐานข้อมูล วัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ผ่านภาษา
ประเพณี พิธีกรรม ศิลปะการแสดง ความเชื่อเกี่ยวกับท้องถิ่น

ผลการดำเนินการ

จากการสืบค้นข้อมูลวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในเขต 9 ภาคเหนือตอนล่างในกลุ่ม
ต่าง ๆ อันได้แก่ วัฒนธรรมมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา
วัฒนธรรมศิลปะการแสดงท้องถิ่นและพิธีกรรม ดนตรี
บทร้อง ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม กิจกรรมบันเทิง
ความเชื่อต่าง ๆ ดาราศาสตร์และโหราศาสตร์ ภูมิปัญญาพื้น
บ้านและวัฒนธรรมด้านศาสนาสามารถสรุปผลการดำเนิน
งานได้ ดังนี้

1. ข้อมูลวัฒนธรรมที่สืบทอดผ่านภาษา

ข้อมูลวัฒนธรรมที่สืบทอดผ่านภาษา มีผู้ศึกษาและ
ค้นคว้าอยู่หลายประเภทด้วยกัน อันได้แก่ นิทาน ตำนาน
เรื่องเล่าและประวัติศาสตร์ วรรณกรรมพื้นบ้าน ชื่อบ้าน
นามเมือง ปริศนาคำทาย สุภาษิตและสำนวน ดังจะจำแนก
ออกเป็นหัวข้อย่อยดังนี้

นิทานของลาวครั้ง

ผู้เล่า : ยายพัน ปูระโน อายุ 78 ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ 9 หมู่ที่ 6 บ้านสระยายชี ตำบลเนินปอ อำเภอ

สามง่าม จังหวัดพิจิตร

ที่มา : สุพัตรา จิรนนทนารถ, 15 สิงหาคม 2553

นิทาน เป็นวัฒนธรรมที่เล่าสืบทอดกันมาด้วยปาก ไม่ทราบนามผู้แต่ง ผู้เล่ามีการสอดแทรกอารมณ์และความคิดเห็นลงไปในขณะที่เล่าได้ด้วย นิทานเป็นข้อมูลวัฒนธรรมประเภทหนึ่งที่มีการศึกษาไว้มากในเขตภาคเหนือตอนล่าง การรวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมด ได้จัดแบ่งประเภทนิทานตามเนื้อหาที่รวบรวมได้เป็นประเภทต่างๆ ประกอบไปด้วย **นิทานที่สะท้อนจริยธรรม** มีจำนวน 25 เล่ม ได้แก่ วิเคราะห์จริยธรรมในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง (อังคณา บุญสุวรรณ, 2541) การศึกษาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการใช้นิทานพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็กในการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย (เจริญศรี บุญสว่าง, 2543) วิเคราะห์คุณธรรมพื้นบ้าน 4 ประการในนิทานพื้นบ้านเขตการศึกษา 7 ตามแนวพระราชดำริสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (สุมพร คล้ายประเสริฐ, 2541) วิเคราะห์จริยธรรมในนิทานพื้นบ้านจังหวัดพิษณุโลก (วชิระ วงศ์สวัสดิ์, 2552) วิเคราะห์คุณธรรมของกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงจากนิทานและตำนานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย (อัศวิน ถาวรศักดิ์, 2551) จริยธรรมในพื้นบ้านไทยจากการประกวดเล่านิทานพื้นบ้าน (ลาวัญย์ พิมพ์พันธ์, 2540) และวรรณกรรมจากคำบลศรีศรีมาศ จังหวัดสุโขทัย (ประจักษ์ สายแสง, 2516) **นิทานสะท้อนประวัติศาสตร์หลัก** ธรรมาภิบาล ได้แก่ นิทานสะท้อนประวัติศาสตร์หลักธรรมาภิบาล (ทศิณีญาญ์ ส่วนลอย, 2548) นิทานสะท้อนอารมณณ์ชั้น ได้แก่ วิเคราะห์นิทานตลกจากจังหวัดกำแพงเพชร (สมบูรณ์ บำรุงเมือง, 2529) วรรณกรรมจากคำบลศรีศรีมาศ (ประจักษ์ สายแสง, 2516) **นิทานกลุ่มชาติพันธุ์** ได้แก่ วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านของชาวไทยยวนบ้านคลองน้ำไหล จังหวัดกำแพงเพชร (สุชาติพิทย์ สว่างผล, 2531) วิเคราะห์นิทานไทยพวน คำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสขนาลัย จังหวัดสุโขทัย (กิ่งแก้ว เพ็ชรราช, 2528) รายงานการวิจัยเรื่องวิเคราะห์นิทานลุ่มน้ำปาด จังหวัดอุดรดิษฐ์ (กิ่งแก้ว เพ็ชรราช, 2543) วิเคราะห์นิทานชาวไทยใหญ่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก (กมลสรวง คนเจียบและคนอื่น ๆ, 2547) นิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นสุโขทัยและบริเวณโดยรอบ (นคร พันธุ์ณรงค์, 2522) **นิทานเปรียบเทียบ** ได้แก่ ศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขา เผ่ามูเซอ จังหวัดตาก (อรทัย สายเพ็ญ, 2527) นิทานเกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่ วัฒนธรรมพื้นบ้านนาตะกุดคำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ (นคร พันธุ์

ณรงค์, 2525) วัฒนธรรมพื้นบ้านเมืองทุ่งยั้ง (นคร พันธุ์ณรงค์, 2522) **นิทานสะท้อนหลักประชาธิปไตย** ได้แก่ ประชาธิปไตยในนิทานพื้นบ้าน (สนม ครุฑเมือง, 2547) และนิทานอื่นๆ ได้แก่ นิทานพื้นบ้านเขตภาคเหนือตอนล่าง : การวิเคราะห์วิถีชีวิตความพอเพียง (สนม ครุฑเมือง, 2551) นิทานประจำถิ่นในเขตภาคเหนือตอนล่าง : การวิเคราะห์ความขัดแย้งและการแก้ไขปัญหา (สนม ครุฑเมือง, 2552) การใช้นิทานพื้นเมืองเพื่อเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร (สมชาย ดันดีสันติ, 2529) วัฒนธรรมพื้นบ้านนาตะกุด คำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ (นคร พันธุ์ณรงค์, 2525) วัฒนธรรมพื้นบ้านเมืองทุ่งยั้ง (นคร พันธุ์ณรงค์, 2522) วรรณกรรมจากคำบลศรีศรีมาศจังหวัดสุโขทัย (ประจักษ์ สายแสง, 2516)

ตำนานท้องถิ่น ตำนานท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนล่างมีเรื่องเล่าสืบทอดกันมาในแต่ละพื้นที่ที่แสดงที่มาของกลุ่มชน วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีมาแต่ดั้งเดิม ที่มาของกลุ่มชนเหล่านี้มีทั้งเป็นตำนาน เรื่องเล่า มีจำนวน 3 เล่ม ได้แก่ เรื่องเล่าเกี่ยวกับชีวิตของผู้นำชุมชนชาวแพ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก (อวบ มีแดนไผ่, 2547) บันทึกของคนที่ท้องถิ่น (จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ, 2548) ประวัติเกี่ยวกับคำบลศรีศรีมาศ จังหวัดสุโขทัย (ประจักษ์ สายแสง, 2516)

กฎหมายประวัติชื่อบ้านนามเมือง นามและภูมินามบ่งบอกลักษณะภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ สิ่งสำคัญต่างๆ และเหตุการณ์สำคัญในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ผลงานที่เกี่ยวข้องชื่อต่างๆ ในเขตภาคเหนือตอนล่างมี 15 เล่ม ได้แก่ ภูมินามของหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง พิษณุโลก อุดรดิษฐ์ กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์ ตาก อุทัยธานี สุโขทัยและเพชรบูรณ์ (สุพัตรา จิรนนทนารณ์และอัญชลี สิงห์น้อย, 2547 – 2549) ภูมินามจังหวัดพิษณุโลก (เสนหา บุญยรักษ์, 2542) วัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติชื่อบ้านในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก (เพ็ชรทอง ไชยวงษ์, 2538) วัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติชื่อบ้านในเขตอำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก (พนมอร บุญคง, 2538) การวิเคราะห์ชื่อหมู่บ้านและตำบลในเขตอำเภอตะพานหิน อำเภอโพนั้ประทับช้าง

จังหวัดพิจิตร (กฤษณา คำฟัก, 2542) หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องประวัติความเป็นมาหมู่บ้านที่น่าสนใจในจังหวัดอุตรดิตถ์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนด่านแม่คำมันพิทยาคม อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ (ชัยลักษณ์ ทองวิชิต และคนอื่น ๆ, 2549)

สุภาษิตและสำนวน สุภาษิตและสำนวนเป็นถ้อยคำที่กล่าวสืบต่อกันมานาน ส่วนใหญ่มีรากฐานมาจากพุทธศาสนา ประสบการณ์สิ่งแวดล้อมที่คนไทยพบเป็นประจำวัน สะท้อนระบบคิด วิถีชีวิตของคนไทยในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี มีจำนวน 4 เล่ม ได้แก่ วรรณกรรมคำสอน : วัชบางสะพาน ตำบลวังทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก (ทิพย์สุดา นัยทรัพย์, 2529) สุกมิตร สำนวนจังหวัดพิษณุโลก : การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ (ทิพย์สุดา นัยทรัพย์, 2528) วัฒนธรรมพื้นบ้านนาตะกุด ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ (คำสุภาษิต) (นคร พันธุ์ณรงค์, 2525) วัฒนธรรมพื้นบ้านเมืองทุ่งยั้ง (คำสุภาษิตและคำอื่น ๆ) (นคร พันธุ์ณรงค์, 2522)

วรรณกรรม วรรณกรรมประจำท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นเอกสารที่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร มีจำนวน 12 เล่ม ได้แก่ รายงานการวิจัยการวิเคราะห์วรรณกรรมคำสอนท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่างจากเอกสารโบราณ (สุภาพร คงศิริรัตน์, 2540) การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมพื้นบ้านไตรตรึงษ์ (นิขรา พรหมประไพ, 2549) วรรณกรรมจากตำบลบ้านหม้อ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ (ลักขณา ลิขิตเกียรติ, 2545) การวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครในวรรณกรรมพื้นบ้านที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตประชาธิปไตย (สมใจ พันธุ์ควนิช, 2541) โลกทรรศน์ของชาวหล่มเก่าจากวรรณกรรมประกอบการละเล่นดับเต่า (จุฬพร วิรานันท์, 2530) วิเคราะห์วรรณกรรมพื้นบ้านตำบลท่าไม้ อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร (สุนทรี ดวงทิพย์, 2525) การวิเคราะห์วรรณกรรมประกอบพิธีกรรมจากอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ (รัตนภรณ์ วังศิริ, 2542) วรรณกรรมในเขตเทศบาลตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก (กอบแก้ว เพ็ชรเอี่ยม, 2548) สวัสดิศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นจากตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ (กิ่งแก้ว เพ็ชรราช, 2531) วรรณกรรมคำสอน : วัชบางสะพาน ตำบลวังทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

(ทิพย์สุดา นัยทรัพย์, 2529) วรรณกรรมจากตำบลศรีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย (ประจักษ์ สายแสง(นิยาย), 2516) วิเคราะห์วรรณกรรมอายุรกรรมพื้นบ้าน ตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (สายหยุด บัวทุม, 2550)

ปริศนาคำทาย แต่เดิมคนภาคกลางนิยมเล่นปริศนาคำทายในวงสนทนาหลังอาหารมื้อเย็นหรือเล่นทายกันตามร้านกาแฟ หรือทายเล่นกันตามลานบ้าน หรือแต่เดิมเล่นกันในงานศพ เศรษฐี ที่มีมหรสพ ลิเก หนัง เพื่อให้เกิดความครึกครื้นในงานศพ (วิพุธ โสภางค์, 2509) มี 2 เล่ม ได้แก่ วัฒนธรรมพื้นบ้านนาตะกุด ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ (ปริศนาคำทาย) (นคร พันธุ์ณรงค์, 2525) วัฒนธรรมพื้นบ้านเมืองทุ่งยั้ง (ปริศนาคำทาย) (นคร พันธุ์ณรงค์, 2522)

ภาษาถิ่น ภาษาถิ่นในเขตภาคเหนือตอนล่างมีการศึกษาอยู่เป็นจำนวนมากทั้งในด้านระบบเสียง คำความหมายและไวยากรณ์ ภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์และภาษาศาสตร์สังคม มีจำนวน 11 เล่ม ได้แก่ วงจรศัพท์ในวัฒนธรรมการทอดผ้าของไทพวน (สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์, 2536) ภาษาถิ่นของอำเภอหล่มสัก (วัฒนชัย หมั่นยั้ง, 2548) แผนที่ภาษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก (กาญจนา เจริญดี พูนพงษ์ งามเกษม บัญชา คูเจริญไพบุลย์, 2522) แผนที่ภาษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง (กาญจนา เจริญดี สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ อัญชลี สิงห์น้อย ภิรมย์ อ่อนแสง, 2534-2536) พจน-สารานุกรมไทโซ่ง (อัญชลี สิงห์น้อย และ สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์, 2547) ระบบไวยากรณ์ไทโซ่ง (สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ และ อัญชลี สิงห์น้อย, 2548) การศึกษาเปรียบเทียบประโยคเดียวในภาษาไทยและไทโซ่ง : กรณีศึกษาในแนวทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่นิยม (สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์, 2550) ทักษะการทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง (สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ และ อัญชลี สิงห์น้อย, 2549) ภาษาถิ่นปลวกงาม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก (แก้วตา สาลีโกชน, 2551) คำเรียกชื่อพืชของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง (สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ และ อัญชลี สิงห์น้อย, 2550) คำเรียกชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง (สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ และ อัญชลี สิงห์น้อย, 2551) การศึกษาคำเรียกชื่อพืชไทยเชิงภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ (อัญชลี สิงห์น้อย, 2553)

2. ข้อมูลวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง ด้านดนตรี ด้านการแสดง ด้านการละเล่น ดนตรีและการแสดงในพิธีกรรม เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก บทร้องและบทคู่ขวัญ การละเล่นพื้นบ้านและงานฉลองอื่น

ดนตรีในเขตภาคเหนือตอนล่างที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นที่รู้จักกันดีคือ ดนตรีม้งกละ นอกจากนี้มีดนตรีอื่น ๆ ได้แก่ ดนตรีไทย แคนของชาวอีสาน ผลงานด้านดนตรีมีจำนวน 4 เล่ม ได้แก่ รายงานการวิจัยเรื่องรำม้งกละในจังหวัดพิษณุโลก สุโขทัยและอุตรดิตถ์ (นุชนาฏ ดีเจริญ, 2542) ดนตรีพื้นบ้านจังหวัดพิษณุโลก (ทิพย์สุดา นัยทรัพย์, 2535) คณะนาฏศิลป์และดนตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง (คมกริช การ์รินทร์, 2549) การแพร่กระจายของดนตรีอีสานในภาคกลาง : กรณีแคนวงประยุกต์ในจังหวัดนครสวรรค์ (วิมลหนูเกื้อ และคณะ, 2541)

การแสดงลิเกพื้นบ้านครุฑวิ เทียงแท้
ที่มา : สุพัตรา จิรันทนาภรณ์

ด้านการแสดง มีทั้งการแสดงพื้นบ้าน รำวง ลิเกและนาฏศิลป์ ผลงานมีจำนวน 9 เล่ม ได้แก่ การแสดงพื้นบ้านของอำเภอศรีสำโรง (จิตติมา นาคีเภท, 2547) การแสดงพื้นบ้านของชุมชนโบราณเมืองกำแพงเพชร (สันติ อภัยราชและคณะ, 2545) รำวงในเขตภาคเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์และพิจิตร (นุชนาฏ ดีเจริญ, 2550) คณะนาฏศิลป์และดนตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง (คมกริช การ์รินทร์ และคณะ, 2549) การศึกษาวิเคราะห์นาฏศิลป์พื้นบ้านเขตภาคเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย อุตรดิตถ์และสุโขทัย (ประภาศรี ศรีประดิษฐ์, 2549) การวิเคราะห์นาฏศิลป์พื้นบ้านเขตภาคเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย นครสวรรค์และอุทัยธานี (ประภาศรี ศรีประดิษฐ์, 2550) วิธีแสดงหุ่นกระบอก : คณะแม่ชะเวง จังหวัดนครสวรรค์ (รุ่งนภา จิมพุม, 2548) ลิเกในจังหวัดพิษณุโลก (รุ่งนภา จิมพุม, 2542) วาทกรรมคำลเก : ครุฑวิเทียงแท้ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) (มณฑิรา ตามเมือง, 2553)

การเล่นคอน
ที่มา : สุพัตรา จิรันทนาภรณ์, 20 เมษายน 2553

ด้านการละเล่น การละเล่นพื้นบ้านของไทยในแต่ละภาคมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและวัสดุที่มีในท้องถิ่น มีจำนวน 6 เล่ม ได้แก่ การละเล่นของเด็กไทย ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร : วิถีชีวิตและการเปลี่ยนแปลง (สุชาติพิทย์ สว่าง, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) รายงานการวิจัยเรื่องการละเล่นพื้นบ้านของจังหวัดพิษณุโลก (พูนพงษ์งามเกษม, 2524) วัฒนธรรมของหมู่บ้านในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีประเพณี ความเชื่อและการละเล่นของหมู่บ้านไผ่ขอน้ำ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก วัฒนธรรมของหมู่บ้านในชนบทจังหวัดอุทัยธานี : ศึกษาเฉพาะประเพณี ความเชื่อและการละเล่นของหมู่บ้านท่าโพพินสี อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี (เอกสุรพล สกุนา, 2540) การศึกษาศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน (รำไท่น รำวงย้อนยุค รำวงมาตรฐาน รำกลองยาวของชุมชนตำบลในเมืองเพชรบูรณ์ (คมคาย หมั่นสาย, 2551) รำกลอง

ยาวของอำเภอศรีสำโรง (นุชนาฏ ดีเจริญ, 2548) วัฒนธรรม
พื้นบ้านนาตะกุด ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัด
เพชรบูรณ์ (การละเล่น) (นคร พันธุ์ณรงค์, 2522) วัฒนธรรม
พื้นบ้านเมืองทุ่งยั้ง (การละเล่น) (นคร พันธุ์ณรงค์, 2525)

รำวงไทยโซ่ง

ที่มา : สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์, 20 เมษายน 2553

ดนตรีและการแสดงในพิธีกรรม มีจำนวน 4 เล่ม ได้แก่
ดุษฎี : ดนตรีพิธีกรรมงานศพบ้านป่าแดง จังหวัด
เพชรบูรณ์ (ประทีป นกปี่, 2546) การศึกษาภาพสะท้อน
สังคมจังหวัดพิษณุโลกและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์จาก
บทเพลงพื้นบ้าน (เพลงประกอบพิธีกรรม) (เสน่ห์หา บุญย
รักษ์, 2545) งานนาฏกรรมที่ปรากฏอยู่ในประเพณีและ
วัฒนธรรมของกลุ่มชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง (รัชดาพร
สุคติ, 2549) นาฏยศัพท์ที่ใช้ในรำกลองยาวของอำเภอ
ศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย (นุชนาฏ ดีเจริญ, 2548)

คุณยายทิง ร้องเพลงกล่อมเด็กลาวโซ่ง
ที่มา : ณัฐกฤตา ยอดนวน, 20 เมษายน 2553

คุณลุงเล็ก ล้วนโค ร้องเพลงบทสู่ขวัญ
ที่มา : ณัฐกฤตา ยอดนวน, 20 เมษายน 2553

เพลงพื้นบ้าน บทร้องและบทสู่ขวัญ เพลงพื้นบ้าน
บทร้องและบทสู่ขวัญมีผู้ศึกษาไว้มาก ปัจจุบันยังมีอยู่ตาม
จังหวัดต่าง ๆ มีจำนวน 17 เล่ม ได้แก่ การศึกษาเพลงพื้นบ้าน
นครไทย บ้านหนองน้ำสร้าง ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย
จังหวัดพิษณุโลก (ภากร เชาวน์นท, 2546) เพลงพื้นบ้าน :
กรณีศึกษาชุมชนนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร (ชนวุฒิ ตั้ง
สอนบุญ, 2548) การศึกษาเพลงพื้นบ้านท่าโพ ตำบลท่าโพ
อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี (จุฑามณี บ้านมอญ,
2550) เพลงพื้นบ้านจากตำบลลานดอกไม้ : วิเคราะห์เนื้อหา
เกี่ยวกับความรัก (สำรวม นักระมล, 2530) วิเคราะห์เนื้อหา
เพลงพื้นบ้านของตำบลวังลึกอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
(ดนตรี โพธิ์พรมศรี , 2540) เพลงพื้นบ้านสุโขทัย (สำเนียง
เรียนรัชตะ, 2538) เปรียบเทียบเพลงรำวงพื้นบ้านของตำบล
มะขามสูง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กับเพลงรำวงพื้น
บ้าน ตำบลน้ำริด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ (วันทนี
ดวงอาจ, 2546) การศึกษาภาพสะท้อนสังคมจังหวัด
พิษณุโลกและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์จากบทเพลงพื้นบ้าน
(เสน่ห์หา บุญยรักษ์, 2545) เปรียบเทียบคำนิยามที่ปรากฏใน
บทสู่ขวัญของพวน ตำบลหาดเสี้ยว สุโขทัยกับคำนิยามที่พึง

ประสงค์(ศีลธรรม ศรีสุข, 2553) บทเพลงพิธีกรรมชาว
อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก : การศึกษาทางมนุษย
ดุริยางค์ (ภากร สิริทิพา, 2548) เพลงกล่อมเด็กของหมู่บ้าน
จุนนาง จังหวัดพิษณุโลก (พูนพงษ์ งามเกษม, 2521) เพลง
กล่อมเด็กจังหวัดพิษณุโลก (sound recording) (พูนพงษ์ งาม
เกษม, 2526) เพลงจากวรรณคดี (พูนพงษ์ งามเกษม, 2549)
รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การศึกษาวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็ก
จังหวัดพิษณุโลก (อรอุยา สุวรรณประเทศ : 2549)
วรรณกรรมจากตำบลศรีศิริมาศ (เพลงและแหล่ง) (ประจักษ์
สายแสง, 2516) วิเคราะห์เพลงแห่หน้าในเขตภาคเหนือ
(ประภาส เฟื่องพุ่ม, 2550) วัฒนธรรมพื้นบ้านนาตะกุด ตำบล
ศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ (เพลงพื้นบ้านและ
เพลงชนบประเพณี) (นคร พันธุ์ณรงค์, 2522) เพลงกล่อม
เด็กชาติพันธุ์ไทโซ่ง ลาวพวนและลาวครั่ง (อยู่ระหว่าง
ดำเนินการ) (สุพัตรา จิรนนทนภรณ์ และ อัญชลี สิงห์น้อย,
2553) เพลงกล่อมเด็กพม่า (อยู่ระหว่างดำเนินการ) (สุพัตรา
จิรนนทนภรณ์ และ มณฑิรา ตามเมือง, 2553)

3. ข้อมูลวัฒนธรรมผ่านคติความเชื่อ ด้านความเชื่อ โหราศาสตร์และดาราศาสตร์ พิธีกรรม ชนบธรรมเนียม ประเพณี

ความเชื่อ เป็นเรื่องที่เชื่อถือสืบต่อกันมาโดยมีเรื่อง
การกระทำเกี่ยวกับพิธีกรรมประกอบความเชื่อ ผลงานเกี่ยว
กับความเชื่อ มีจำนวน 22 เล่ม ได้แก่ ความเชื่อและพิธีกรรม
เกี่ยวกับพระศรีอารียไศวกะเขียว : ศึกษากรณีศูนย์สุโขทัย
เกี่ยวไค ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย (พิชัย
วงศ์กลม, 2539) ความเชื่อ : กรณีศึกษาชาวไทยทรงดำ ตำบล
ประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร
(สุทธาพิย์ สว่างผล, 2543) วัฒนธรรมของหมู่บ้านในชนบท
จังหวัดอุทัยธานี : ศึกษาเฉพาะประเพณี ความเชื่อและการ
ละเล่นของหมู่บ้านท่าโพพินสี อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัด
อุทัยธานี (เอกสุรพล สกุนา, 2540) ภูมิปัญญาชาวบ้านจาก
ความเชื่อที่เป็นข้อห้าม : วิเคราะห์เชิงเจตนา (สรินยา อินทะจักร,
2541) วิเคราะห์ภาพพจน์เนื้อหาและความเชื่อจากใบเขียนซี
ของวัดในภาคเหนือ (เพ็ญศรี นูรพาวิจิตรนนท์, 2539)
วิเคราะห์ความเชื่อที่เกี่ยวกับโบราณสถานที่บูรณะแล้วของ
อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (ภาคภูมิ สุขเจริญ, 2547) ความ
เชื่อของชาวเพชรบูรณ์ที่มีต่อโบราณสถาน โบราณวัตถุใน
จังหวัดเพชรบูรณ์ (กุหลาบ กองประดิษฐ์, 2545) คติความ
เชื่อพุทธศาสนาแบบลังกากับวิถีชีวิตชุมชนเมืองสุโขทัย –

ศรีสัชนาลัย (สถาพร อรุณวิลาศ, 2539) ความเชื่อเรื่องอำนาจ
เหนือธรรมชาติของชาวไทยเชื้อสายจีน ตำบลปากน้ำโพ
อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ (กัณฐิณี มานะกิจ, 2547)
การศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของชนบทพื้นที่สูง : กรณี
ศึกษากระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ด้านความ
เชื่อของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านร่มเกล้า ตำบลบ่อภาค อำเภอ
ชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก (ปรีชา มณีรัตน์, 2538) การ
ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อในประเพณีการทำขวัญของ
ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินกุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก (สะอาด ทัดเที่ยง, 2548) การศึกษาความ
เชื่อด้านประสิทธิผลการรักษาโรคของหมอพื้นบ้าน : กรณี
ศึกษาหมอสู่ม ทองเจริญ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
(กัลยารัตน์ ชัยตาและคนอื่น ๆ, 2552) ความเชื่อและพิธีกรรม
ของชาวจีนกลุ่มภาษาต่างๆ ในจังหวัดพิษณุโลก (ประภาวดี
จตุวิริยะ, 2538) พิธีกรรมและความเชื่อในการขับไล่ของ
ชาวกะเหรี่ยง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก (วิลาวัณย์ จีศิริ,
2552) วัฒนธรรมของหมู่บ้านในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณี
ประเพณีความเชื่อและการละเล่นของหมู่บ้านไผ่ขอน้ำ
อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก (วัชรกร คตคง, 2538)
วิเคราะห์ความเชื่อประเพณีถวายพระเพลิงพระบรมศพ
จำลองขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของชาวดาบ
ทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ (โชคชัย มาศธรรม,
2545) ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มี
อิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเมือง
จังหวัดนครสวรรค์ (พระมณฑล ชูโต, 2552) ศึกษาความ
เป็นมาและความเชื่อที่ปรากฏในลายปักบนผืนผ้าของชาว
เขาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
(ไชศรี จิตสำราญและคนอื่น ๆ, 2549) วัฒนธรรมของ
หมู่บ้านในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านในตำบลชยันม
อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก (รัศมี รอดฉาย, 2541) วัฒนธรรม
ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอ
พรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก (กรวณ ลัมสุวรรณ, 2538)
วัฒนธรรมพื้นบ้านนาตะกุด ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัด
เพชรบูรณ์ (ความเชื่อ) (นคร พันธุ์ณรงค์, 2525) วัฒนธรรมพื้น
บ้านเมืองทุ่งยั้ง (ความเชื่อ) (นคร พันธุ์ณรงค์, 2522)

พิธีเสนเรือน

ที่มา : สืบค้นวันที่ 8 เมษายน 2553,

จาก <http://www.samutsakhon.go.th/mis/tour/piti05.htm>

พิธีกรรม พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนไทย จีนและกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีจำนวน 7 เล่ม ได้แก่ ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับพระศรีอารียไศวิเศศเดียว : ศึกษากรณีศูนย์สุโขทัยเถียวไต ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย (พิชัย วงศ์กลม, 2539) การศึกษาความเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิตกรณีศึกษาพิธีกรรมบวชของชุมชนบ้านแขก หมู่ที่ 8 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก (พระเอกชัย ไชยดา, 2547) บวชช้าง : ภาพสะท้อนมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวพวน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย (ศิริพร ศรีแสง, 2538) รายงานการวิจัยการศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก (ทิพย์สุดา นัยทรัพย์, 2542) ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวจีนกลุ่มภาษาต่าง ๆ ในจังหวัดพิษณุโลก (ประภาวดี จตุวิริยะพรชัย, 2538) การคงอยู่ของอัตลักษณ์และวิธีการดำรงรักษาอัตลักษณ์การแต่งกายในพิธีกรรมของชาวไททรงดำ : กรณีศึกษาบ้านห้วยห้าง หมู่ 8 ตำบลหนองหลุม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ (พรชัย จันคงและคนอื่น ๆ, 2552) ภูมิปัญญาของชาวบ้านและกระบวนการถ่ายทอด : การศึกษาพิธีเสนเรือนของชาวลาวโซ่ง จังหวัดพิษณุโลก (สุกัญญา จันทะสุน, 2538)

ประเพณีปักธงชัย

ที่มา : สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2553, จาก http://www.edtguide.com/dontmiss/activity_detail.php?id=3306

ขนบธรรมเนียมประเพณี มีผลงานการศึกษาวิจัยจำนวน 17 เล่ม คือ วัฒนธรรมของหมู่บ้านในชนบทจังหวัดอุทัยธานี : ศึกษาเฉพาะประเพณีความเชื่อและการละเล่นของหมู่บ้านท่าโพธิ์ อำเภอนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี (เอกสุพล สกุนา, 2540) ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาประเพณีปักธงชัยเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนคนไทย จังหวัดพิษณุโลก (จาริต สิริทิภ, 2546) ศึกษาการทอผ้าและประเพณีการแต่งกายของประชากร อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก (อานวยพร สุนทรสมัย, 2539) การแข่งขันเรือยาวประเพณี : ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวพิษณุโลก (เรืองรัตน์ ฤทธิ์วิรุฬห์, 2541) ศึกษาประเพณีบวชพระที่ช้างเผือกที่หาดเสี้ยว (นิคม อินทรประพันธ์, 2540) ประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้าน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ (รุ่งทิพา ไตรนา, 2536) กลุ่มชาติพันธุ์ : วัฒนธรรมและประเพณีจังหวัดนครสวรรค์ (เสรี วิชาเหล่าและคนอื่น ๆ, 2545) โครงการสำรวจวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทยใหญ่ในเขต อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก (ธีระ ภักดี, 2528) วัฒนธรรมของหมู่บ้านในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีประเพณีความเชื่อและการละเล่นของหมู่บ้านไผ่ขื่อน อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก (วัชรกร คดคง, 2538) วิเคราะห์ความเชื่อประเพณีถวายพระเพลิงพระบรมศพจำลองขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของชาวดำตุงช้าง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ (ไพฑูริย์ มาศธรรมศักดิ์และคนอื่น ๆ, 2545) รายงานการวิจัยเรื่องวัฒนธรรมของไทยโซ่งดำ(ลาวโซ่ง) ในจังหวัดพิษณุโลก และพิจิตร (สมคิด ศรีสิงห์ : 2537) รายงานการวิจัยเรื่องภาษาและวัฒนธรรมของหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย (กาญจนา เจริญและบรรพต สุวรรณประเสริฐ, 2520) การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของพวนกับวัฒนธรรมไทย ศึกษากรณีชาวพวน ในตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย (ประจักษ์ เข้มมุกด์, 2521) ความเปลี่ยนแปลงของชุมชนริมแม่น้ำปิง กรณีศึกษาคลองหมาก จังหวัดกำแพงเพชร (อมรรัตน์ เกรียงจกร, 2541) การศึกษาประเพณี วัฒนธรรมของหมู่บ้านริมสองฝั่งแม่น้ำน่าน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร (จิราภรณ์ ทรงไพโรเดช, 2550) วัฒนธรรมพื้นบ้านนาตะกุด ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ (ขนบธรรมเนียมประเพณี) (นคร พันธุ์รงค์, 2525) วัฒนธรรมพื้นบ้านเมืองทุ่งยั้ง (ขนบธรรมเนียมประเพณี) (นคร พันธุ์รงค์, 2522)

งานฉลองอื่น ๆ มี 1 เล่ม ได้แก่ การสมโภชหลวงพ่อสามพี่น้องและหลวงพ่อดำบุญตามบ้านชาน อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย : ศึกษากรณีพฤติกรรมการปฏิบัติ (เทพฤทธิ์ สุวรรณกุล, 2541)

4. ข้อมูลด้านภูมิปัญญาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับอาชีพ เช่นผ้าทอ การจักสาน หัตถกรรมพื้นถิ่น มีทั้งที่มาแต่โบราณ และผลิตขึ้นมาใหม่ มีดังนี้

ด้านผ้าทอพื้นบ้าน ผ้าทอเป็นภูมิปัญญาที่มีอยู่หลากหลายมากในเขตภาคเหนือตอนล่าง ลวดลายต่างๆ ที่ปรากฏบนผืนผ้าสะท้อนวิถีคิด ประเพณี วัฒนธรรมของกลุ่มชนได้เป็นอย่างดี มีจำนวน 4 เล่ม ได้แก่ แนวทางอนุรักษ์สิ่งทอพื้นถิ่นในวิถีชีวิตลาวครั้ง : กรณีศึกษาชุมชนในตำบลโลกหม้อ อำเภอกงพิสัย จังหวัดอุทัยธานี (วิราวรรณ ชาติบุตร, 2546) การรวมกลุ่มของสตรีชาวไทพวนในการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมือง : กรณีศึกษาการจัดตั้งศูนย์ทอผ้าบ้านป่าแดง ตำบลหนองพะยอม อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร (สุกัญญา สุ่มสาย, 2549) การศึกษาการทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพะยอม อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร (ประนอม อัดโตหิ, 2541) การส่งเสริมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา : ผ้าทอที่กระตุก บ้านพนมรอก ตำบลพนมรอก อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ วงจรศัพท์ในวัฒนธรรมการทอผ้าของไทพวน (สุพัตรา จิรนนทนารณ์, 2536)

ด้านเอกสารและเอกสารโบราณ เอกสารโบราณที่ปรากฏในใบลานของวัดต่าง ๆ มีจำนวน 2 เล่ม ได้แก่ เอกสารโบราณวัดท่าตะเคียน ตำบลจอมทอง จังหวัดพิจิตร (สุภาพร คงศิริรัตน์, 2548) การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องการบริหารจัดการที่ดีในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุตรดิตถ์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (สนม ครุฑเมือง, 2549)

ด้านเครื่องจักสาน กระบวนการกลุ่มบนพื้นฐานภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการจักสาน มีจำนวน 1 เล่ม ได้แก่ กลุ่มจักสานหวายไม้ไผ่ บ้านไทรโรงโพน หมู่ที่ 2 ตำบลไทรโรงโพน อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร (จำเริญรัตน์ กล้ามี, 2548)

ด้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงข้างต้นมีจำนวน 3 เล่ม การส่งเสริมการและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา : การแปรรูปหัตถกรรมหินอ่อน บ้านเขามโน ตำบลหนองกระโดน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ (พิไลวรรณ เทียนประเสริฐและคณะ, 2547) การส่งเสริมการและพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา : ไข่เค็มสมุนไพรบ้านเขาหิน หมู่ที่ 2 ตำบลวังน้ำลึก อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ (จิรยุทธ์ สิงห์เชิดและคณะ, 2547) ภูมิปัญญาด้านการจัดการความรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม : กรณีศึกษา กลุ่มผลิตบ้านเรือนไทยจิ๋ว ตำบลอรุณยิก อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร (พระสมบัติ เจริญผล, 2549)

พระพุทธชินราช

ที่มา : วุฒิกรณ์ ชูวัฒนานุกฤษ, 11 พ.ค. 2553

5. ข้อมูลวัฒนธรรมด้านศาสนา

พระพุทธรูป ประวัตินี้เกี่ยวกับพระพุทธชินราช จำนวน 1 เล่ม ได้แก่ พระพุทธชินราช (จุฑารัตน์ เกตุปาน, 2547)

บทสรุป

การสืบค้นและพัฒนาฐานข้อมูลด้านภาษาและวัฒนธรรมที่รวบรวมมาดังกล่าวข้างต้นจะทำให้นักวิชาการ นักวิจัยและผู้สนใจทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศสามารถสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้น เป็นระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในเบื้องต้นที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการอนุรักษ์เผยแพร่วัฒนธรรมไทย – สาละวิน อย่างยั่งยืน และเพื่อความสะดวกในการสืบค้นในเชิงลึกต่อไป

- กมลสรวง คนเขียนและคนอื่น ๆ. (2547). **วิเคราะห์นิทานชาวไทยใหญ่ อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก. การศึกษา ค้นคว้า ด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- กฤษณะ คำฟัก และคนอื่น ๆ. (2542). **การวิเคราะห์ชื่อหมู่บ้านและตำบลในเขตอำเภอตะพานหิน อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- กอบแก้ว เพ็ชรเอี่ยม. (2548). **วรรณกรรมในเขตเทศบาลตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- กาญจนา เจริญ และบรรพต สุวรรณประเสริฐ. (2520). **รายงานการวิจัยเรื่อง ภาษาและวัฒนธรรมของหาดเลี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. วิจัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- กาญจนา เจริญ. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์). **พจนานุกรมภาษากลุ่มชาติพันธุ์ 9 จังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง. มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- กัณฐิณี มานะกิจและคณะ. (2547). **ความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติของชาวไทยเชื้อสายจีน ต. ปากน้ำโพ อ. เมือง จ. นครสวรรค์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สังคมศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- กัลยารัตน์ ชัยดา และคนอื่น ๆ. (2552). **การศึกษาความเชื่อด้านประสิทธิผลการรักษาโรคของหมอพื้นบ้าน กรณีศึกษา หมอสู่ม ทองเจริญ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. วิจัยบุคลากร คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- กิ่งแก้ว เพ็ชรราช. (2528). **วิเคราะห์นิทานไทยพวน ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.**
- กิ่งแก้ว เพ็ชรราช. (2531). **สวัสดิรักษาและสุขภาพจิต วรรณกรรมท้องถิ่นจากตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ ภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์.**
- กิ่งแก้ว เพ็ชรราช. (2543). **รายงานการวิจัยเรื่องวิเคราะห์นิทานลุ่มน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์. วิจัย การศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.**
- แก้วตา สาริโกชน. (254...). **ระบบเสียงภาษาถิ่นปลวกง่าม. รายงานการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- กุหลาบ กองประดิษฐ์. (2545). **ความเชื่อของชาวเพชรบูรณ์ที่มีต่อโบราณสถานโบราณวัตถุในจังหวัด เพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- ไชศรี จิตสำราญ และคนอื่น ๆ. (2549). **ศึกษาความเป็นมาและความเชื่อที่ปรากฏในลายปักบนผืนผ้าของชาวเขาเผ่าม้งบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- คมกริช การินทร์. (2549). **คณะราษฎรและดนตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- คมคาย หมั่นสาย และคณะ. (2551). **การศึกษาศิลปะการเล่นพื้นบ้าน (รำโทน รำวงย้อนยุค รำวงมาตรฐาน รำ กลองยาว) ของชุมชนตำบลในเมืองเพชรบูรณ์. สภาวัฒนธรรมเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์.**
- ครวญ ลิ้มสุวรรณ. (2538). **วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- จาริต สิริทิพา. (2546). **ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาประเพณีปักธงชัยเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. งานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.**
- จิตติมา นาคีเภท. (2547). **การแสดงพื้นบ้านของอำเภอศรีสำโรงจังหวัดสุโขทัย: นายลำเนา จันท์จรูญ. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต นาฏศิลป์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- จิราภรณ์ ทรงไพบรเดช. (2550). **การศึกษาประเพณีวัฒนธรรมของหมู่บ้านริมสองฝั่งแม่น้ำน่าน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ เกษตรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.**

- จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ. (2548). บันทึกของคนถิ่น. โครงการท้องถิ่นศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จิรยุทธ์ สิงห์เชิด และคณะ. (2547). การส่งเสริมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา : ไข่เค็มสมุนไพรบ้านเขาหิน หมู่ที่ 2 ตำบลวังน้ำลึก อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- จุฑารัตน์ เกตุปาน. (2547). พระพุทธชินราช. บทความวารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม). หน้า 10 – 13.
- เจริญศรี บุญสว่าง. (2543). การศึกษาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการใช้นิทานพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็กในการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จำเริญรัตน์ กล้ามี. (2548). กระบวนการกลุ่มบนพื้นฐานภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการจัดการจักสานของกลุ่มจักสานหวายไม้ไผ่ บ้านไพรโรงโขน หมู่ที่ 2 ตำบลไพรโรงโขน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร. ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต เอกพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- โชคชัย มาศสรรค์สกุล และคนอื่นๆ. (2545). วิเคราะห์ความเชื่อประเพณีถวายพระเพลิงพระบรมศพจำลองขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของชาวดำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐพงษ์ คล้ายน้อม และคณะ. (2547). การส่งเสริมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา : ผ้าทอกี่กระตุก บ้านพนมรอก ตำบลพนมรอก อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- ดนตรี โพธิ์พรมศรี. (2540). วิเคราะห์เนื้อหาเพลงพื้นบ้านของตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทศิรัญญ์ ล้วนลอย. (2548). นิทานพื้นบ้านเขตภาคเหนือตอนล่าง: การศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาล. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เทพฤทธิ์ สุวรรณกุล. (2541). การสมโภชหลวงพ่อบ้านโพธิ์และหลวงพ่อบ้านญาคู ต. บ้านข่าน อ.ศรีสำโรง จ.สุโขทัย : ศึกษากรณีพฤติกรรมการปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไทยคดีศึกษา เน้นสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2528). ศุมิตราดกสำนวนจังหวัดพิษณุโลก การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก วิทยาลัยครูพิษณุโลกสงคราม.
- ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2529). วรรณกรรมคำสอน : วัดบางสะพาน ต.วังทอง อ.วังทอง จ.พิษณุโลก. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก วิทยาลัยครูพิษณุโลกสงคราม.
- ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ และคณะ. (2535). ดนตรีพื้นบ้านจังหวัดพิษณุโลก. โครงการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวัฒนธรรม สหวิทยาลัยพุทธชินราช ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูพิษณุโลกสงคราม.
- ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2542). รายงานการวิจัยการศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิษณุโลกสงคราม .
- ธีระ ภักดี. (2528). โครงการสำรวจวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ของไทยใหญ่ในเขา อ.แม่สอด จ.ตาก. แพงเพชร : วิทยาลัยครูกำแพงเพชร.
- ภากร สิริทิพา. (2548). การวิจัยเรื่อง บทเพลงพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก: การศึกษาทางมานุษยดุริยางค์. พิษณุโลก มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธนวุฒิ ตั้งสอนบุญ. (2548). เพลงพื้นบ้าน : กรณีศึกษาชุมชนนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ชัยลักษณ์ ทองวิชิต และคนอื่นๆ. (2549). หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้านที่น่าสนใจ
ในจังหวัดอุดรดิตถ์ สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนดำนแม่คำมันพิทยาคม อำเภอถ้ำแบด
จังหวัดอุดรดิตถ์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทยมหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นคร พันธุ์รงค์. (2522). วัฒนธรรมพื้นบ้านเมืองทุ่งยั้ง. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- นคร พันธุ์รงค์. (2522). นิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นสุโขทัยศึกษา และบริเวณโดยรอบ. วิทยานิพนธ์ พิษณุโลก :
ศูนย์สุโขทัยศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- นคร พันธุ์รงค์. (2525). วัฒนธรรมพื้นบ้านนาตะกุด ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์. พิษณุโลก :
ศูนย์สุโขทัยศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- นิคม อินทรประพันธ์. (2540). ศึกษาประเพณีบวชพระช้างเผือกแห่งภาคที่หาดเลี้ยว. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิขรา พรหมประไพ. (2549). การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมพื้นบ้านไทรตรึงษ์. โรงเรียนนครไทรตรึงษ์อำเภอเมือง
จังหวัดกำแพงเพชร.
- นุชนาฏ ดีเจริญ. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องรามังกละในจังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย และอุดรดิตถ์. คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นุชนาฏ ดีเจริญ. (2548). นาฏยศัพท์ที่ใช้ในรำกลองยาวของอำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย. บทความวารสาร
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (กันยายน – ธันวาคม). หน้า 6 – 15.
- นุชนาฏ ดีเจริญ. (2548). รำกลองยาวของอำเภอสรีสำโรง. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นุชนาฏ ดีเจริญ. (2550). รำวงในเขตภาคเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ และพิจิตร.
คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประจักษ์ สายแสง. (2516). วรรณกรรมจากตำบลศรีศรีมาศ จังหวัดสุโขทัย. วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก.
- ประจักษ์ เข้มมุกด์. (2521). การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของพวกับวัฒนธรรมไทย ศึกษากรณีชาวพวน ใน
ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอสรีสำโรงจังหวัดสุโขทัย. สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- ประทีป นกปี. (2546). ตั๊กแตน: ดนตรีพิธีกรรมงานศพบ้านป่าแดง จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหา
บัณฑิต สถาบันวิจัยภาษาฯ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประภาวดี จตุวิริยะพรชัย. (2538). ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวจีนกลุ่มภาษาต่าง ๆ ในจังหวัดพิษณุโลก.
วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประภาศรี ศรีประดิษฐ์. (2549). การศึกษาวิเคราะห์นาฏศิลป์พื้นบ้านเขตภาคเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาจังหวัด
สุโขทัย อุดรดิตถ์ และพิษณุโลก. สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย นเรศวร.
- ประภาศรี ศรีประดิษฐ์. (2550). การวิเคราะห์นาฏศิลป์พื้นบ้านเขตภาคเหนือตอนล่าง: กรณีศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
และจังหวัดอุทัยธานี. สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประภาส เฟื่องฟูม. (2550). วิเคราะห์เพลงแห่ภาคในเขตภาคเหนือตอนล่าง. สาขาวิชาภาษาไทย. คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรานอม อัตโตหิ . (2541). การศึกษาการทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน
จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรีชา มณีรัตน์. (2538). การศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของชนบทพื้นที่สูง : กรณีศึกษากระบวนการเรียนรู้
และการถ่ายทอดความรู้ด้านความเชื่อของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านร่มเกล้า ตำบลบ่อภาค อำเภอชาติตระการ
จังหวัดพิษณุโลก. งานวิจัยบุคลากร พิษณุโลก: ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพิษณุโลก.
- พนมอร บุญคง. (2538). วัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติชื่อบ้านในเขตอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. การศึกษา
มหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- พรชัย จันคง และคนอื่นๆ. (2552). การคงอยู่ของอัตลักษณ์และวิธีการดำรงรักษาอัตลักษณ์การแต่งกายในพิธีกรรมของชาวไททรงดำ : กรณีศึกษานบ้านห้วยห้าง หมู่ 8 ตำบลหนองหลุม อำเภอชริบารมี จังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต พัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พระมณฑล ชูโตศรี. (2550). ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สังคมศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พระวิษณุพงศ์ แซ่ หยาง. (2552). ศึกษาเรื่องความเป็นมาและความเชื่อที่ปรากฏในลายปักบนผืนผ้าของชาวเขาเผ่าม้งบ้านห้วยทรายเหนือ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทยมหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พระสมบัติ เสริฐผล. (2549). ภูมิปัญญาด้านการจัดการความรู้เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งของกลุ่ม : กรณีศึกษากลุ่มผลิตบ้านเรือนไทยจิ๋ว ตำบลลัญญ์ อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต พัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พระสมเกียรติ ดิตชัย. (2550). วิเคราะห์ความเชื่อ และค่านิยมจากนิทานพื้นบ้านของอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พระเอกชัย ไชยดา. (2547). การศึกษาความเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิต กรณีศึกษาพิธีกรรมบวชของชุมชนบ้านแขก หมู่ที่ 8 ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตไทยศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิชัย วงศ์กลม. (2539). ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับพระศรีอารียะโศกวิเศษ : ศึกษากรณีศูนย์สุโขทัยเกี่ยวไค ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิไลวรรณ เทียนประเสริฐ และคณะ. (2547). การส่งเสริมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา : การแปรรูปหัตถกรรมหินอ่อน บ้านเขมาโน ตำบลหนองกระโดน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- พูนพงษ์ งามเกษม. (2521). เพลงกล่อมเด็กของหมู่บ้านจุงนาง จังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- พูนพงษ์ งามเกษม. (2546). เพลงกล่อมเด็กจังหวัดพิษณุโลก [sound recording]. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พูนพงษ์ งามเกษม. (2549). เพลงจากวรรณคดี. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พูนพงษ์ งามเกษม และคนอื่นๆ. (2524). รายงานการวิจัยเรื่องการละเล่นพื้นบ้านของจังหวัดพิษณุโลก. มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- เพียรทอง ไชยวงศ์คำ. (2538). วัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก. การศึกษามหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เพ็ญศรี บุรพาวิจิตรนนท์. (2539). วิเคราะห์ภาพพจน์ เนื้อหา และความเชื่อจากใบเขียนชื่อของวัดในภาคเหนือ. ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภากร เชาว์ขุนทด. (2546). การศึกษาเพลงพื้นบ้านนครไทย บ้านหนองน้ำสร้าง ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ภาคภูมิ สุขเจริญ. (2549). วิเคราะห์ความเชื่อที่เกี่ยวกับโบราณสถานที่บูรณะแล้วของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภาคภูมิ สุขเจริญ. (2547). วิเคราะห์ความเชื่อที่เกี่ยวกับโบราณสถานที่บูรณะแล้วของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัชณี รอดฉาย. (2541). วัฒนธรรมของหมู่บ้านในชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านใน ต. ชัยนาม อ. วังทอง จ. พิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไทยคดีศึกษา เน้นสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- รัชดาพร สุโคโต. (2549). งานนาฏกรรมที่ปรากฏอยู่ในประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง. สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัตนกรณ วังศิริ. (2542). การวิเคราะห์วรรณกรรมประกอบพิธีกรรมจากอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งทิวา ไตรธินา. (2536). ประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้าน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รุ่งนภา จิมพูน. (2542). ศิลปะในจังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รุ่งนภา จิมพูน. (2548). วิธีแสดงหุ่นกระบอก: คณะแม่ชะเวง จังหวัดนครสวรรค์. สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รุจพร วิจารณ์. (2530). โลกทรรศน์ของชาวหล่มเก่า จากวรรณกรรมประกอบการเล่นตบเต้า. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- เรืองรัตน์ ฤทธิวิรุฬห์. (2541). การแข่งขันเรือยาวประเพณี : ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ลาวัญย์ พิมพ์พันธ์ดี. (2540). จริยธรรมในพื้นที่บ้านไทย จากการประกวดเล่านิทานพื้นบ้าน. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ลักขณา ลิขิตเกียรติจิกร. (2545). วรรณกรรมจากตำบลบ้านหม้อ อ. พิชัย จ. อุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทยมหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วชิระ วงสวัสดิ์. (2552). วิเคราะห์จริยธรรมในนิทานพื้นบ้านจังหวัดพิษณุโลก. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วัชรกร คดคง. (2538). วัฒนธรรมของหมู่บ้านในชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีประเพณีความเชื่อและการละเล่นของหมู่บ้านไผ่ขื่อน้ำ อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ปรินญาณศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วันทนีย์ ดวงอาจ. (2546). เปรียบเทียบเพลงร่ำวงพื้นบ้านของตำบลมะขามสูง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กับเพลงร่ำวงพื้นบ้านตำบลน้ำริด อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วัฒนชัย หมั่นยิ่ง. (2548). ภาษาถิ่นของอำเภอหล่มสัก. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม). หน้า 58 – 67.
- วิมล หนูเกื้อ และคณะ. (2541). การแพร่กระจายของดนตรีอีสานในภาคกลางกรณีแคนวงประยูกต์ในจังหวัดนครสวรรค์. สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิราวรรณ ชาติบุตร. (2546). วัฒนธรรมและแนวทางอนุรักษ์สิ่งท้องถิ่นในวิถีชีวิตลาวครั้ง : กรณีศึกษาชุมชนในตำบลโคกหม้อ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตไทยศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- วิลาวณีย์ จีศิริ. (2552). พิธีกรรมและความเชื่อในการขับลำนำของชาวกะเหรี่ยง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศรัณยา อินทะจักร. (2541). ภูมิปัญญาชาวบ้านจากความเชื่อที่เป็นข้อห้าม : วิเคราะห์เชิงเจตนา. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศิริพร ศรีแสง. (2538). บวชช้าง : ภาพสะท้อนมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวพวน กรณีศึกษาชุมชนบ้านหาดเลี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศีลธรรม ศรีสุข . (2533). เปรียบเทียบค่านิยมที่ปรากฏในบทสวดของพวน ต. หาดเลี้ยว สุโขทัย กับค่านิยมที่พึงประสงค์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ศุภกิจ สุ่มสาย. (2549). การรวมกลุ่มของสตรีชาวไทพวนในการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมือง : กรณีศึกษาการจัดตั้งศูนย์ทอผ้าบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอนาดูน จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สถาพร อรุณวิลาส. (2539). คติความเชื่อพุทธศาสนาแบบลังกากับวิถีชีวิตชุมชนเมืองสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนม ครุฑเมือง. (2547). ประชาธิปไตยในนิทานพื้น. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน). หน้า 19 – 25.
- สนม ครุฑเมือง. (2549). การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง การบริหารจัดการที่ดีในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (มกราคม – เมษายน). หน้า 45 – 66.
- สนม ครุฑเมือง. (2551). นิทานพื้นบ้านเขตภาคเหนือตอนล่าง : การวิเคราะห์วิถีชีวิตความพอเพียง. ทูลสนับสนุนงบประมาณรายไดปี 2551 จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สนม ครุฑเมือง. (2552). นิทานประจำถิ่นในเขตภาคเหนือตอนล่าง: การวิเคราะห์ความขัดแย้งและการแก้ไขปัญหา. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมคิด ศรีสิงห์. (2537). รายงานการวิจัยเรื่องวัฒนธรรมของไทยโซ่งดำ (ลาวโซ่ง) ในจังหวัดพิษณุโลกและพิจิตร. วิจัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมใจ พันธุ์ควนิช. (2541). การวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครในวรรณกรรมพื้นบ้าน ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตประชาธิปไตย. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมชาย ตันติสันติสม. (2529). การใช้นิทานพื้นเมืองเพื่อเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์-การสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมบัติ เครือทอง. (2551). การศึกษาวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็ก ตำบลไทรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. งานวิจัย สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมบุรณ์ บำรุงเมือง. (2529). วิเคราะห์นิทานตกจากจังหวัดกำแพงเพชร พิษณุโลกและสุโขทัย. ปรินิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- สยามพร คล้ายประเสริฐ. (2541). วิเคราะห์คุณธรรมพื้นบ้าน 4 ประการใน นิทานพื้นบ้านเขตการศึกษา 7 ตามแนวพระราชดำริสพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิตภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สะอาด พัดเที่ยง. (2548). การศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อในประเพณีการทำขวัญของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลเนินกลุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก. การศึกษาอิสระ พะเยา: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สันติ อภัยราช และคณะ. (2545). การแสดงพื้นบ้านของชุมชนโบราณเมืองกำแพงเพชร. กำแพงเพชร: สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร
- สายหยุด บัวทุม. (2550). วิเคราะห์วรรณกรรมอายุกรรมพื้นบ้าน ตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เสรี ชาหลา และคนอื่นๆ. (2545). กลุ่มชาติพันธุ์ : วัฒนธรรมและประเพณี จังหวัดนครสวรรค์. โปรแกรมพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- เสนาหา บุญรักษ์ และทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2542). ภูมินามจังหวัดพิษณุโลก. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- เสนาหา บุญรักษ์. (2545). การศึกษาภาพสะท้อนสังคมจังหวัดพิษณุโลกและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์จากบทเพลงพื้นบ้าน. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ.

- สุกัญญา จันทะสุน. (2538). **ภูมิปัญญาชาวบ้าน และกระบวนการถ่ายทอด : การศึกษา พิธีเสนเรือนของชาวลาวโซ่ง จังหวัดพิษณุโลก**. หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรชาติพย์ สว่างผล. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์). **การละเล่นของเด็กไทยตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร: วิถีชีวิตและการเปลี่ยนแปลง**.
- สุรชาติพย์ สว่างผล. (2543). **ความเชื่อ : กรณีศึกษาชาวไทยทรงดำ ตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร**. งานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุรชาติพย์ สว่างผล. (2531). **วิเคราะห์พื้นที่บ้านของชาวไทยวน บ้านคลองน้ำไหล จังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุนทรี ดวงทิพย์. (2525). **วิเคราะห์วรรณกรรมพื้นบ้าน ตำบลท่าไม้ อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์. (2536). **ภูมิศาสตร์ภาษาชนกลุ่มน้อยในจังหวัดน่าน:การศึกษาโดยใช้ศัพท์กรณีถิ่นไพร่และถิ่นมัล**. วิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์. (2536). **รายงานการวิจัยเรื่อง วงจรศัพท์ในวัฒนธรรมการทอดผ้าของชนกลุ่มไทยพวน**. วิจัยสาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์ และคนอื่นๆ. (2546). **รายงานการวิจัยระบบไวยากรณ์ภาษาไทยโซ่ง**. วิจัยสาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย. (2547). **รายงานการวิจัยภูมินามของหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดเพชรบูรณ์**. วิจัยคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย. (2547). **รายงานการวิจัยภูมินามของหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดพิษณุโลก**. วิจัยคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย. (2547). **รายงานการวิจัยภูมินามของหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดอุตรดิตถ์**. วิจัยคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย. (2548). **รายงานการวิจัยภูมินามของหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดนครสวรรค์**. วิจัยคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย. (2548). **รายงานการวิจัยภูมินามของหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดพิจิตร**. วิจัยคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์ และ อัญชลี สิงห์น้อย. (2548). **รายงานการวิจัยภูมินามของหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดอุทัยธานี**. วิจัยคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย. (2548). **รายงานการวิจัยภูมินามของหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดกำแพงเพชร**. วิจัยคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์ และอัญชลีสิงห์น้อย. (2548). **โครงสร้างทางภาษาภูมินามของหมู่บ้านในจังหวัดอุตรดิตถ์**. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน). หน้า 29 – 44.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย. (2549). **รายงานการวิจัยภูมินามของหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดตาก**. วิจัยคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย. (2549). **รายงานการวิจัยภูมินามของหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดสุโขทัย**. วิจัยคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์. (2550). **การศึกษาเปรียบเทียบประโยคเดียวภาษาไทยและไทโซ่ง : กรณีศึกษาในแนวทฤษฎีไวยากรณ์หน้า**. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์ และอัญชลีสิงห์น้อย. (2548). **โครงสร้างทางภาษาภูมินามของหมู่บ้านในจังหวัดพิษณุโลก**. วารสารภาษาและภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ปีที่ 23 ฉบับที่ 2 (มกราคม – มิถุนายน). หน้า 75 – 79.

- สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ และอัญชลีสิงห์น้อย. (2548 – 2549). โครงสร้างทางภาษามินามของหมู่บ้านใน
จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร. (ฉบับศึกษาวิพากษ์) ปีที่ 25 – 26 ฉบับที่ 2 – 3
(มกราคม – มิถุนายน). หน้า 154 – 178.
- สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์. (2550). ทักษะคติของชาติพันธุ์ไทที่มีต่อภาษาของตนเองในเขตภาคเหนือตอนล่าง.
รายงานการวิจัยงบประมาณแผ่นดิน คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์, อรทัย ชินอักษรพงศ์ และ อัญชลี สิงห์น้อย. (2551). ทักษะคติทางภาษาของกลุ่มชาติ
พันธุ์ไทที่มีต่อภาษาของตนเองในเขตภาคเหนือตอนล่าง. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 5,
ฉบับที่ 2 (พ.ค. – ส.ค.2551), หน้า 1 – 24.
- สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์. (2551). การศึกษาคำเรียกชื่อพืชของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง.
รายงานการวิจัย งบประมาณแผ่นดิน คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์. (2552). การแปลคำเรียกชื่อพืชในเขตพื้นที่รอยต่อ 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง.
วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 6, ฉบับที่ 2 (พ.ค. – ส.ค.2552), หน้า 67 – 84.
- สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย. (2552). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์คำเรียกรสของกลุ่มชาติ
พันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาในแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์. สาขาวิชาภาษาศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุภาพร คงศิริรัตน์. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์วรรณกรรมคำสอนท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่างจากเอกสาร
โบราณ. วิจัย ภาควิชาภาษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุภาพร คงศิริรัตน์. (2548). ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเอกสารโบราณ วัดท่าตะเคียน ตำบลจอมทอง
จังหวัดพิษณุโลก. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำรวม น้ากระมล. (2530). เพลงพื้นบ้านจากตำบลลานดอกไม้ : วิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับความรัก. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- สำเนียง เรียงรัชตะ. (2538). เพลงพื้นบ้านสุโขทัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิฑูรย์คอมพิวเตอร์ – ออฟเซต.
- อมรรัตน์ เกรียงขจร. (2541). ความเปลี่ยนแปลงของชุมชนริมแม่น้ำปิง กรณีศึกษาคลองหมาก จังหวัดกำแพงเพชร.
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรทัย สายเพ็ญ. (2527). ศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขา เผ่ามูเซอ จังหวัดตาก.
วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรอุยา สุวรรณประเทศ. (2549). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การศึกษาวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กจังหวัดพิษณุโลก.
วิจัยบุคลากร มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อวบ มีแดนไฟ. (2547). เรื่องเล่าเกี่ยวกับชีวิตของผู้เฒ่าชุมชนชาวแพ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อังคณา บุญสุวรรณ. (2541). วิเคราะห์จริยธรรมในนิทานพื้นบ้านเขตภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อัศวิน ถาวรศักดิ์. (2551). วิเคราะห์คุณธรรมของกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงจากนิทานและตำนานพื้นบ้าน
จังหวัดสุโขทัย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เอกสุรพล สกุนา. (2540). วัฒนธรรมของหมู่บ้านในชนบทจังหวัดอุทัยธานี : ศึกษาเฉพาะประเพณี ความเชื่อและการ
ละเล่นของหมู่บ้านท่าโพธิ์สนธิ์ อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตไทย
คดีศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อำนาจพร สุนทรสมัย. (2539). ศึกษาการทอผ้าและประเพณีการแต่งกายของประชากร อำเภอนครไทย
จังหวัดพิษณุโลก. งานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

